

EESTI MAJANDUS

TÖÖSTUSE, KAUBANDUSE JA RAHANDUSE AJAKIRI

Tellimise hind: aasta lõpuni Emk. 880.- Väljamaale Emk. 1760.-
1. juulini „ 380.- „ „ 760.-

Toimetus: Pikk tän. 15, Tallinnas. Talitus: Lai tän. 38, Graafliline Ühing „Kiri“. Telef. 18-66

3. köide.

Tallinnas, 15. detsembril 1923.

Nr. 43.

Sisu: Toimetuse kommentaar. Soome majandusline seisukord novembris. Eraisikute kohustuste kindlustamise kord riigiga tehtud lepingute puhul. Diskonto poliitika ja kulla standard. Eesti väliskaubandus. Sise- ja väljamõa kroonika. Teated ettevõtete tegevusest. Isiklikud teated. Raha- ja kaubaturu ülevaated.

Tallinnas, 14. detsembril 1923.

Vabakaubandus ja litsentsid. Nüüd, kus meil majandusline kriis juba „ametlikult“ kätte on jõudnud, hakkavad ringkonnad, kes selle all eestkätt kannatavad, tõsiselt abinõusid otsima, kuidas temast üle saada. Kuid kahjuks on sealt poolt soovitatud abinõud niisama pealiskaudsed, kui pealiskaudsed olid veel paar kuud tagasi nende ringkondade arvamisest meie majanduslisest seisukorrast. Et kriis ühte langes marga lõdvenemisega ja raskustega valuutataturul, siis otsitakse eestkätt abinõusid marga kindlustamiseks nähtavas usus, et marga kindlustamine üksi juba meid kriisist välja aitab.

Marga langemise põhjusena nähtakse ainult suurt sisseveo ülekaalu ja arvatakse, et see sisseveo ülekaal kõige kurja juur ongi. „E. M.“ on selle peale hulga trüki-musta ära kulutanud, et selgeks teha, et sisseveo ülekaal ainult teatud majanduspoliitika kõrvalnähtus on, mis enesest praegusel korral meie rahvamajanduse haiguse üht sümptoomi kujutab. Ja just niisama, nagu see arst halb arst on, kes ainult haiguse tundemärkisid arstib ja haiguse idud puutumata jätab, niisama halb on see majanduspoliitika, mis ainult majanduslise kriisi üksikuid pinna peale tulevaid ja silmapaistvaid sümptoome tahab kõrvaldada selle asemel, et neid faktoriseid kõrvaldada, mis need kõrvalnähtused esile on toonud. Kõik jutud siidisukkadest, vahuviinadest ja viinamarjadest, mida viimasel ajal kogu ajakirjandus täis on, ja mille kallal poliitikamehed riigikogu kõne-

tooliit oma mõtteteravust näitavad, tulevad elavalt meele tuntud Krõlovi valmi-kangelast mõldrit, kellel vesi paisu oli ära lõhkunud. Selle asemel, et paisu parandamiseks midagi ette võtta, teeb kibedaid etteheiteid kanadele, kes paisule jooma olid tulnud. Vahuviinad, siidisukkad ja muu niisugune kribu-krabu, mille vastu sõjakäiku on alustatud, teevad maa sisseveos välja ainult kümned miljonid, kuna aga see kaupade sissevool, mis meie marga aluseid õõnestab miljardidesse ulatab.

Kuna luksus - artiklite sisseveo keelu mõttega peaasjalikult majanduslised idealistid ümber käivad, ei saa teistest sisseveo takistamise projektidest mitte ütelda, et nemad väga idealistlikkudest motiividest oleks tuletatud. Kõige radikaalsem neist viimastest projektidest, mis meie oleme kuulnud, on täielik sisseveo keeld teatud ajaks. Arusaadavalt on see puhas utopia, sest võimatu on ka kõige väiksemat raku-kest praeguse aja ilmamajanduse organismit välja lõigata, ilma et see selle raku-kese surma ei tähendaks. Meie ei saa ette kujutada seda ettepanekut ilma, et teda ei täiendataks mingisuguse litsentside süsteemiga, mille varal hädatarviliste ainete sissevedu reguleeritakse. Selle ettepaneku tõmbavamaks küljeks näibki olevat litsentside süsteem, mida omal ajal Eesti kaupmeeskond küllalt ei jõudnud kiruda ja tema ärakaotamise pärast kõiksugu abinõudega võidelda. Nüüd paistab nii mõnelegi suurärimehele, kes litsentside süsteemi ajal igasuguste kahtlaste abinõudega nii mõnegi ilusa kopika oli teeninud ja kellele kaua igatsetud vabakaubandus tagant järele sil-

muse kaela on tõmbanud, see litsentside süsteem ainsa päästerõngana vabakaubanduse veeuputuses. Nüüd, kus nii mõnigi mees ennast vabalt lõhki ostnud, kus turg kaupadega on üle ujutatud, mida keegi ei osta, muutuvad endised vabakaubanduse jüngrid järsku riiklisteks sotsialistideks ja poolkommunistideks, kes ägedalt riigi vahelesegamist kaubandusesse nõuavad, ja tagant järele näeb igaüks, et viimases nõudmises niisama vähe riiklist mõtlemist on, kui endises võitluses vabakaubanduse pärast. Mitte riigi, ega rahva huvide eest ei ole need mehed väljas, vaid küsimus on ainult selles, kuidas oma nahka päästa. Riigi piirid tulevad sisseveoks kinni panna selleks, et mädanevaid kaubaladusid kõrge hinna eest realiseerida ja ähvardavast pankrotist tarvitajate kulul pääseda.

Sisuliselt mitte palju enam väärt ei ole projektid, kus mitte otsekohe sisseveo keeludega ei tulda, vaid uute keelutollidega. Nende tollide otstarbe on seesama – madalate tollide juures sissetoodud kaupade hea hinna eest mahamüümine. Meie senine tollipoliitika, mis iseenesest juba proteksionistiline on, on küllalt selgelt näidanud, kui vähese mõjuvusega tööriist tollid valuuta-poliitika alal on. Tollide müüriega ei ole veel ükski maa oma kokkuvarisevat valuutat päästa suutnud, kui selleks teisi sisemisi eeltingimisi ei oleks olnud. Tollide tõstmisele järgneb lõppude lõpuks ikka üleüldine hindade tõus, mis ometi identiline on valuuta langemisele. Kõik need projektid on lihtsalt vaesuse tunnustus meie äri-ringkondade majanduslike mõtlemisviisile. Meil oldakse põhimõttelik vabakaubanduse poolehoidja, kui litsentside süsteemi ajal nähtakse, et vabakaubandusega rohkem võiks teenida, ja niisama nõutakse põhimõttelikult litsentside süsteemi, kui vabakaubandusega end pankrotti on viidud.

Mitu korda oleks Inglismaa viimase kolmveerand saja aasta jooksul oma majanduspoliitikat muutnud, kui tema kaupmeeskonnal niisama kindlad põhimõtted oleks olnud, kui meie seda Eestis näeme!

„Mitte sedalaadi majanduspoliitika „revideerimistele“ paariks kuuks ei tohi meie oma majanduslist tulevikku rajada.

Kriis on kriis ja teda tuleb, kui kriisi arstida ja mitte igasuguste salvide varal välispidiseid haiguse tundemärke sisse ajada. Üle piiri läinud ettevõtlikkusele tuleb, kui raske see ka ei ole, kindla käega piirid panna ja lõhki ostetud ettevõtete sa-

neerimisel uute krediitide abiga äärmiselt ettevaatlik olla. Peale kõige muu ähvardab see saneerimise poliitika, mida praegusel korral ka Eesti Pank näikse ajavat, panga aktivadele õige hädaohtlik olla.

Kindlatest allikatest tõendatakse, et soliid ettevõtetele krediitide olla vähendatud. Kuna aga krediitide üldsumma seni on kasvanud, siis peab sellest järeldama, et soliid ettevõtelt sissenõutud krediidid nõrkade vee peal hoidmiseks on läinud ja sellega ühes ka panga aktivad sisuliselt halvenenud. Mis puutub aga väliskaubanduse passiiv-saldosse, milles meie rahvamajanduse hädaohtu nähtakse, siis oleme meie päris kindlad, et see saldo kiiresti kaob, niipea kui krediidi inflatsioon seisma jääb. Suurem hulk meie äri-ringkondade kohustusi on Eesti valuutas. Sellepärast tarvitab iga äri-mehe kõige enne Eesti valuutat, niipea kui nende kohustuste õiendamiseks tõi taga on. Temal ei jää mingisuguseid võimalusi kaupade sisseveoks valuutat muretseda, kui ta sunnitud on oma kohustusi Eesti markades täitma. Jäävad aga antud krediidid mitmesuguste pikenduste varal endiselt äri-ringkondade kasutada või laiendatakse koguni neid krediite, siis on meil väljamaa kaupade uputus endiselt päevakorral, kuidas tema vastu ka tollide ja muude sarnaste abinõudega ei võideldaks. Praegune ringvoolus oleva krediitide ja raha hulk on meie rahvamajandusele liig suur ja ainult nende krediitide kokkutõmbamisega on võimalik rahvamajanduslist organiismi tervendada.

Eelarve vaielused keerlevad seni loomulikult meie praeguse majanduspoliitika ümber ja ainult h-
Martna on meie riigi eelar-

vet kui niisugust sisuliselt kritiseerinud. Enama jao kõnelejate ained on aga olnud väljaspool eelarvet ja viimast on ainult mõõdamannes riivatud. Tooni kogu edaspidistele vaielustele andis esimene kõneleja herra Strandmann ja arvata on, et nad antud rõõpast kuni lõpuni välja ei saa.

Strandmanni kõne terav ots oli sihitud mitte riigi finans-poliitika, vaid Eesti Panga laenu-poliitika vastu, mille eest ta muidugi ka valitsust vastutavaks peab. Ilma armu-ta paljastab ta Eesti Panga ja riigikassa tõelise vahekorra, kus juures avalikuks tuleb, et Eesti Pank juba kevadest saadik

riigi valuuta-tagavarade arvel on elanud ja et nendest üle 700 miljoni on realiseeritud. St. heidab rahaministrile ette, et ta asjade tõelist seisukorda on avaliku arvamise eest varjanud. Lõpuks leiab ta siiski, et veel midagi katki ei ole, kuid arvab, et kursi muutmisest ainult siis midagi peale sõnade võib välja tulla, kui Eesti Pangas isikud muutuvad. Meie kardame, et herra Strandmann küsimusi siiski liig kergelt on otsustanud. Eesti Pangal on muu seas olemas nõukogu, kuhu kuuluvad esitajad peaaegu kõikidest parteidest. Sellele nõukogule esitati iga kuu Panga varjamata aruanded, kuid nagu meie kuuleme, olla h-ra Strandmanni „paljastus“ ka neile hoopis ootamata uudis olnud. Nõukogus istub muu seas ka üks endine rahaminister. Kuidas võis see temale uudis olla?! Kuid võib ju oletada, et nõukogul asja ei olnud, mis riigi valuuta-tagavaradega sünnib. Selle jaoks on riigikontroll. Jääb siis ainult küsida, kas riigikontroll operatsioonist teadis, või ei teadnud ka riigikontroll, et riigikassa valuuta-tagavarad juba üle poole aasta panga teraskambri viija voolavad? Siin ei ole süüd mitte üksikutel, vaid kahtlemata kogu süsteemil ja õigus on kindral Laidoneril, kes ütles, et riigikogu peab kõige pealt iseennast süüdistama. Eesti Panga ringkondadest oleme tihti kaebtusi kuulnud, et Panga põhikirja juhatusel ühtegi seljatuge ei anna krediidi- ja valuuta-poliitika ajamiseks. Krediidi tahtjad pressivad peale, igaüks võib vabalt Kaminist (trükitud!) rikkusetunnistuse saada, et ta riigi huvides töötab. Mine keeldu seal krediiti andmast! Panga põhikirja see osa, mis emissiooni eeskirju sisaldab, on riigikogu poolt vastu võetud. Sisuliselt piirab seal emissiooni ainult määrus, et ta peab vähemalt 90% vekslite ja muude väärtustega kaetud olema ja 10% „riigi rahaga“! Kui keegi vaevaks võtaks Panga põhikirja lugeda ja natuke riigikogu arhiivi tuhnida, siis leiaks ta, et üks masinakirjutaja trükiviga, mis juba valitsuse kantseleis tehtud, seadusandluse aparadi puhastustule auga on välja kannatanud ja kogu selle põhikirja paragrahvi üheks suureks absurdiks teeb. Niisugusele alusele on seadusandjad ise kogu meie rahastuse rajanud ja õieti tuleb kõige rohkem imestada selle üle, et ta nii kaua vastu on pidanud. Nüüd mõne isiku kõrvaldamisest abi loota on küll liig kergetlik.

Õige kujuka pildi meie majanduspolii-

tika revideerimise võimalustest ja vastuse küsimuse peale, kes õieti selles süüdi on, et sõnadest tegudeni ei ole jõutud, annab järgmine asjalugu. Kõik kõnelejad Piiskarist kuni Laidonerini (võib olla isegi ka Reesen kuid kahjuks ei ole keegi tema pikast kõnest lühikest kokkuvõtet teinud) on igaüks oma seisukohale vastava temperamendiga alla kriipsutanud, et põllumajandus ei riiklise ega Eesti Panga krediidi suhtes seda toetust ei ole saanud, mis ta ära on teeninud, ja antud krediitidest on suur osa läinud traktorite peale, mis nüüd oma raskusega nii mitutki põllumeest ähvardavad maha murda. Kuid kelle käes oli siin kõik võim süsteemi muutmiseks, kui mitte riigikogu 90%-lise enamuse käes?!

Juba üle poole aasta on Eesti Pangast enesest kostnud hääled, et seisukord tõsine on ja et tarvis on kursi muuta enne kui hilja. Kuid katsed kursi muuta töid esile ainult üldise tormijooksu Panga juhatuse peale, kellele ette heideti, et ta rahvuslise ettevõtlikkuse kriitilisel silmapilgul tahab hädasse jätta. Eesti Panga enese hädade peale ei mõtelnud keegi. Kui nüüd tagant järele avalikuks tuleb, et Pank ja riigikassa rohkem kaalu peale on pannud, kui seda ehk teooria lubab, siis peaks nendest vähemalt aru saama.

Kuid kahjuks on vaielused riigikogus ka Panga poliitika sisemist külge õige kurvast küljest valgustanud. Preili nimi, kellest kogu maa anekdoote täis on, ja kes Eesti Pangas diskonto-komitee aset täidab, on riigikogu kõrgeast kantslis suremataks tehtud. Tartu „Postimees“ peab seda pahaks naljaks, kui öeldakse, et Eesti Pangas diskonto-komiteed ei ole ja arvab, et küllap seal mingisugune ikka olemas on. Meie teada on diskonto-komitee asutamine küll vabariigi valitsuse poolt ammu otsustatud, aga komiteed ennast ei ole veel asutatud. See nähtus on meile mõistmata, aga jällegi ei lange vastutus mitte üksi Panga juhatuse peale.

Siiski ei oleks õiglane süüdistama hakata ainult Eesti Panga diskonto-komitee surrogaati Panga vildakas laenu-poliitikas. Selle eest peab küll juhatuse täiel määral vastutama. Otse rusuvalt mõjus rkl. Kressi teade, et Põhja Puupapi vabrik, mis meil üks tähtsamatest valuuta-allikatest seni on olnud, Eesti Pangast pennigi laenu ei ole saanud, kõige vaeva peal evaatamata. Õnneks kuuleme ustavast allikast, et herra Kress luiskas.

Loodame, et viimased vaielused riigikogus, kus peaaegu kõik kõnelejad enam-vähem ühisel põhimõttelisel seisukohal olid meie riiklise keskpanga tulevase poliitika asjus, mitte ainult paljaks rääkimiseks ei jää, vaid et Pank tõesti õige pea vastavalt tema suurtele ülesannetele reorganiseeritakse ja tema poliitikale tarvilikkude seaduse normide abil kindel alus pannakse.

Soome majandusline seisukord novembris.

Soome Panga viimane ringkiri kinnitab, et Soome majanduslises seisukorras paranemist on märgata.

Aktiapankade laenud, mis kevadest saadik kiirelt olid tõusnud, jäid juba oktoobris püsima ja näitavad novembris isegi väikest langemist 6.886 milj. pealt 6.884 milj. marga peale. Teiselt poolt on küll kaunis tähtsalt langenud ka hoiusummad (44 milj. marga võrra), kuid see on sel aastaajal harilik. Mis tähelepanev, on asjalugu, et pankade väliskohustused 135 milj. marga võrra kuu jooksul on tõusnud. Viimane nähtus on seletatav sellega, et Soome marga langemine seisma jäi, mispärast väljamaalased spekulatiivsel otstarbel marka ostma hakkasid. Viimast nähtust on ka endistel aegadel tähele pandud. Selle tagajärjel läks pankade seisukord tuntavalt kergemaks, mis avaldub muu seas ka selles, et era hoiusummad Soome Panga, mis peaaesjalikult koosnevad erapankade hoiusummadest, 67 milj. marga võrra suurenesid.

Väljamaalaste deposiitide kasvamine Soome markades on hea näitus selle kohta, kui täpselt väljamaa spekulatsioon Soome valuuta kõikumisi jälgib. Niipea kui mark teatud tasapinnale suvel stabiliseerus ja suuremat kasu marga tõusust enam oodata ei olnud, hakkas väljamaa marke müüma, mis iseäranis teravaks läks septembris, kui Soome Pank valuuta kurssi tõstis. Nii vähenesid väljamaalaste daposiidid juunis 91, juulis 40, augustis 23 ja septembris 25 milj. võrra. Kuid niipea, kui marga väärtus uuesti tõusma hakkas, algas Soome markade uus ülesostmine, mille tagajärjel väljamaalaste deposiidid 135 milj. võrra tõusid. Kapitaal, mis sel moel maale sisse

tuleb, kergendab praegusel korral Soome rahuturu seisukorda tuntavalt, kuid arusaadav, et sarnane väliskrediidi vorm, olles väga juhuslik, enam kahjulik, kui kasulik on.

Mis puutub Soome Panga seisukorda, siis on ka see oktoobris palju paranenud. Panga valuuta tagavarad kasvasid 274 milj. võrra kuni 577 miljonini. Peale selle ostis Pank novembri jooksul valitsuselt suurema hulga välislaenuga realiseeritud välisvaluutat, mille tagajärjel välisvaluuta reserv novembri keskpaigas 696 milj. marga peale tõusis. Teiselt poolt langesid oktoobris diskonto ja laenud 148 milj. võrra ja novembri esimestel nädalatel 138 milj. võrra. Nii kergenes Panga seisukord ka selles suunas ja pangatähtede tsirkulatsioon on ennem madalam, kui eelmisel kahel aastal samal ajal.

Valuutataturul võis oktoobri lõpul kahtlemata konstateerida Soome marga tõusu, kuid et selsamal ajal kõik Euroopa valuutad, väljaarvates Rootsi krooni, langemist näitasid, siis ei ole seda tõusu võimalik mitte päris kindlates arvudes näidata. Kui dollar esialgu tõusma hakkas, siis tegi mark seda tõusu mõni aeg kaasa, nii et kõik teised valuutad peale Rootsi krooni ja dollari Helsingi börsel langesid. Kuid selle peale algas elav nõudmine välisvaluuta järele, millele Soome Pank oli sunnitud vastama kursside tõstmisega 22. novembril.

Viiendat kuud ühtejärgi oli Soome väliskaubanduse bilans oktoobris endiselt Soome kasuks ehk küll ainult õige väikese summaga. Kuu väljavedu oli 477 milj. marka, kuid sissevedu tõusis 470 milj. margani, mis on rekordsumma kogu Soome ajaloos pärast sõda. Kõige rohkem toodi sisse vilja ja süsi.

Mis puutub üksikutesse väljaveo kaupadesse, siis võib nimetada, et vi väljavedu kuu jooksul tagasi läks. Ka saagimata metsamaterjaali väljavedu jäi vähemaks nagu alati sesooni lõpul, sellevastu oli saetud materjaali väljavedu suurem, kui mineval aastal oktoobris (123000 standarti). Vineeri ja tikkude väljavedu andis uued rekordid. Kuni novembri keskpaigani on Soomest müüdud umbes 750.000 standarti saetud puid. Kõige enam nõuetavate sortide tagavarad on üsna väikesed, kuid mõnede teiste sortide tagavarad selle vastu üsna küllaldased. Hinnad on eelmise aastaga võrreldes peaaegu endiseks jäänud

Paberi turul on seisukord endiselt ebasoodne, iseäranis, mis hindadesse puutud, ehk küll mõnelt poolt, näit. Jaapanist uusi tellimisi on tulnud. Tselluloose turg on nõrk ja hinnad madalad.

Eraisikute kohustuste kindlustamise kord riigiga tehtud lepingute puhul.

Maksva seaduse põhjal peavad kohustused, mis võtavad endi peale eraasutused ja -isikud riikliste hankelepingute näol, pantidega kindlustatud olema. Samuti peavad kindlustatud olema hankelepingu täitjatele väljaantavad avansid, millede ulatus võib tõusta kuni pooleni aastasest hankelepingu üldisest summast. Pandi suurus, mis on antud lepingu korraliku täitmise kindlustuseks, peab olema 10⁰/₀ kuni 33¹/₃⁰/₀ üldisest lepingu summast, pant aga, mis on antud käsiraha kindlustuseks, peab vastama sellele viimasele tema terves ulatuses. Vene seadus riikliste hankelepingute kohta mis on maksev ka meie riigis üsna tähtsusetu muudatustega, määrab, et niihästi hankelepingu täitmine, kui antavad avansid võivad olla kindlustatud üldisel alusel liikumata ja liikuva varanduse pantimisega, erakordselt aga vastutusega.

Liikumata varandusest võetakse pandiks kõlbulikumad maad, kivist elumajad ja poed linnades, samuti ka tegevuses seisvad tehased ja vabrikud, viimased aga ainult sel juhtumisel, kui hankeleping on tehtud sama tehase või vabriku saaduste peale. Liikuvast varandusest võetakse pandiks sularaha, riigi väärtpaberid, ühingute garanteeritud ja mittegaranteeritud aktsiad ja obligatsioonid, hüpoteek-pankade pantkirjad ja obligatsioonid, samuti ka panga hoiupiletid tähtajaliste hoiusummade üle. Mis puutub aga vastutusesse, siis lubas Vene seadus seda ainult juhtumistel, kui mõisnikud tegid lepingu sõjaväele moonamuretsemise asjus, talupojad -- postijaamade pidamise üle, linna- ja külakogukonnad -- kohaliste tööde asjus, mis moodustavad kohaliku tööala.

Ülemalnimetatud määruste tarvitamine hankelepingu korraliku täitmise ja antavate avanside kindlustuse juures sünnitaks meie maal suurimaid raskusi. Liikumata varandust ei ole meie töösturitel ja kaupmeestel

suuremalt jaolt olemas, välja arvatud väikene arv vabrikute ja tehaste omanikke; lahtist raha on neil väikese ärikapitaali juures vast vaevalt niipalju, et täita lepingu põhjal enda peale võetud kohustust ja sellepärast oleks faktiliselt täiesti võimata kuldada vaevalt jätkuvat operatsioonikapitaali meie ainukese riigilaenu – võidulaenu piletite ostmise või hoiusumma panka panemise peale.

Silmaspidades neid asjaolusid on meie riigiasutused, maksvast seadusest kõrvaleminnes, uue korra loonud ja nõuavad lepingute kindlustuseks panga vastutust garantiikirja näol.

Põhimõttelikult ei tekita panga vastutuse nõudmine iseäranis vaielust ja tarvis oleks seda ainult seaduslikuks teha ja sellekohased täiendused ja muudatused kanda seadusandlises korras määrustesse riigi hankelepingute kohta. Kuid praktiliselt kannatab see vastutusviis suurimate puuduste all, mille tagajärjeks on see, et riigi huvid kaitseta jäävad.

Lepingute põhjal antavad avansid on sagedasti väga suured; meie tunneme, näit., lepinguid, kus ettevõtjad said 7.000.000 käsiraha. Enesestmõistetavalt peab riigil niisugusel puhul kõige kindlam garanti olema, et ta summad tagasi saab.

Peab tähendama, et riigiasutused nõuavad pankade vastutust, samuti maksvast seadusest kõrvale kaldudes, ka aktsiisi maksupikenduse juures. Meil olevate andmete põhjal on meie pangad, nende hulgas ka Eesti Pank, niisuguseid garantiikirju mitme saja miljoni eest välja annud.

Esimesel kohal seisab panga vastutuse suhtes Eesti Pank, kelle viimase bilansi järele ulatab garantiide summa üle poole miljardi. Meie ei julge kinnitada, kas suurem osa nendest langeb vastutuse peale riigi ja eraisikute vahel tehtud lepingute puhul; kuid arvame, et see osa igatahes moodustab tähtsama summa. Ometi aga on Eesti Pank oluliselt valitsuse asutus, kelle põhikapitaaliks on ilma erandita summad, mis on saadud riigi renteit (250.000.000 marka). Siin tekkib nüüd küsimus, mismoodi on siis kaitstud riigi rentei huvid, kui eraettevõtja hankelepingut ei täida ega avansid tagasi ei anna ja riigiasutuse kahjude eest vastutab Eesti Pank, samuti ka riigi arvel.

Mis puutub erapankadesse, siis on olevate andmete põhjal nende poolt välja-

antud garantiid väga suured võrreldes nende põhikapitaalidega. Meil on teada, näit., et üks pankadest on annud garantiikirja tubaka aktsiisi maksupikenduse puhul summa peale, mis ulatab üle poole tema põhikapitaalist.

Kui tuleme sarnase küsimuse juure Venemaal, kus hankelepingute ja aktsiisi kindlustuseks nõuti panga garantiikirja asemel hoiusumma piletit, siis näeme, et Vene valitsus talitas ettevaatlikumalt, lubades nende panga piletite vastuvõtmist iga panga jaoks eraldi üsna tähtsusega summa peale võrreldes panga põhikapitaaliga; meie, näit., ei mäleta juhust, et see summa oleks ulatanud üle 20% panga põhikapitaalist.

Vaatame nüüd, kuidas täidavad pangad oma kohustusi garantiikirjade põhjal, kui riigi lepinguosaline oma lepingut ei täida. Niipalju kui me selgusele oleme jõudnud, pööravad riigiasutused niisugusel juhtumisel panga poole nõudmisega, et see nende käsutada jätkaks summa, missuguse eest on antud garantii. Eesti Pank täidab harilikult neid nõudmisi, erapangad mitte alati. Juriidiliselt ei ole see teguviis mitte õige, sest et nõudmine peab olema esitatud vastutajale alles siis, kui see esialgselt oli esitatud hankivõtjale enesele ja selle viimase poolt mitte täidetud; enne seda aga peab olema tehtud lõpuarve hankiettevõtjaga, kus juures üksikasjaliselt on väljaarvatud viimase teenistus ja summad, mis tema arvel välja maksetud, sammuti riigi kahju. Peale selle võib sarnase nõudmise vastu hankivõtja ise protesteerida; see protest omalt poolt võib aga meie arvates panka takistada esitatud nõudmist täitmast ka siis, kui tal muidu midagi selle vastu ei oleks.

Sellepärast, kui praeguse korra alalejätmist loetakse tarvilikuks, tuleb igatahes seadusandlisel teel maksuma panna vastavad muudatused niihästi määrustes hankelepingute kohta kui ka määrustes riigi vastuvaidlemata nõudmiste asjus.

Ometi eeldaks meie praegusele korrale, millel nii palju puudusi, teist korda, mis tarvitusel Venemaal ja nimelt niihästi lepingute kui aktsiiside kindlustamist panga hoiusumma piletitega. Tähendatud süsteem oli muu seas laialt tarvitusel Amuri raudtee ehituse ajajärgul, mis algas kui me ei ekski, 1907. aastal. Vaatamata suure hulga tööde ja järelikult suure loodetava kasu peale, leidus vähe soovijaid nendele töödele rikaste ettevõtjate keskel, sest et töökoht kaugel oli ja kohalikud olud vähe tuffavad. Siis otsustasid suuremad pangad rahami-

nistri üleskutsel anda rahalist toetust isikliselt tuntud kogemusrikaste ja energiliste kuid rahavaestele ettevõtjatele. Seal juures ei antud neile mitte üksi raha nende ärikapitaali suurendamiseks, vaid peale selle anti neile võimalus kindlustada lepinguid hoiusumma piletitega, millede vastu nendelt vekslkohustused võeti. Kuid panga huvisid kaitstes ei antud neid piletisi mitte ettevõtjate kätte, vaid võeti viimastelt giro Amuri tee ehitusvalitsuse nimele ja anti piletid otseteed sellele üle; hoiusumma piletid moodustasid sel kombel reaalse kindlustuse lepingute täitmisel ja avanside väljaandmise juures. Lepingu mittetäitmise puhul oli aga raudteevalitsusel võimalus pileтите tähtajal pangast raha saada ja nii oma kahjusid katta.

Soovitatud süsteemil on kaks head külge. Kõige pealt määrab rahaministeerium summa ülemmäära, milleni võidakse vastu võtta iga üksiku panga piletisi ja panga kohustused ei ulata siin üle tema maksujõu. Teine hea külg seisab selles, et kohustust on lihtne ja kerge realiseerida, ilma et tarvis oleks sissenõudmise igavat protseduuri isegi kõige lihtsamal korral. Rahasaamine pangast hoiusumma piletiga on üsna vähe keerulisem kui tsekiga.

Kaitstes täiesti riigi huvisid, on meie poolt soovitatud kord küllalt vastuvõetav ka pankadele, kui viimased ainult tõesti valmis on riigile reaalselt kindlustust looma. Sest sarnase hoiusumma piletiga võib ainult riigiasutus pangast raha saada, seda ei saa aga mitte hoiuleandja, seni kui ta pileti vastu antud vekslid ei ole välja lunastanud; pileti tasumine ettevõtjale aga seisabki vekslite tagasiandmises, kui leping täidetud ja riigiasutus kahju kannatanud ei ole.

Diskonto poliitika ja kulla standard.

Selle pealkirja all kirjutab prof. Gustav Cassel Skandinaavia Krediidaktienbolaget'i veerandaasta majanduslises ülevaates muu seas järgmist:

Kulla standardi uuesti maksmapanemise probleemi võib kahelt seisukohalt hinnata: esiteks on see küsimus nendest korraldustest, mis riik peaks tegema, et oma raha uuesti kindlasse vahekorda seada kullaga

ehk teiste rahasüsteemidega, mis enamalt juba kulla alusele on jõudnud. Sealjuures jääks kulla enese väärtus kui mingisugune antud suurus väljaspoole vaatlust. Kuid küsimust võib ka nii panna, kas kullal enesel on tarvilikku stabiliteeti, missuguseid muutusi võib kulla väärtus eeldada ja lõpuks, missuguseid abinõusid tuleb tarvitada, et kulla enese väärtust teatud tasapinnal kindlustada. Esimeselt seisukohalt on kulla-standardi probleem peaaesjalikult küsimuse all oleva rahasüsteemi seesmise kindluse ja vastava riigi rahapoliitika probleem. Tarvis on ainult otsustada, missugune kulla pariteet tuleb anda riigi oma rahale ehk teiste sõnadega, missugusesse vahekorda riik tahab panna oma raha ostujõu, võrreldes kulla ostujõuga. Küsimus on siin ainult vastava rahaüksuse reguleerimisest. Kui see võimalik on, ja kui riik tarvilikuks ei pea endiste traditsioonide põhjal endise pariteedi juure püüda, siis on ülesanne sisuliselt seesama, kui kulla standardi alalhoidmise ülesanne teatud kulla pariteedil. Kui jälle tarvilikuks peetakse raha väärtust tõsta, siis peab riik vastavalt deflatsiooni poliitikat ajama, seal juures enesele täiesti selgeks tehes, missugused tagajärjed sellel poliitikal riigi majanduslikes elus on.

Kuid kui vaatluse alla võetakse kulla enese väärtus ja selle väärtuse stabiliteeti hakatakse hindama, siis läheb küsimus palju keerulisemaks ja saab lõppude lõpuks rahvusvahelise ilme. Ennesõda ei olnud sellelaa dilistel vaielustel suuremat praktilist väärtust. Riiklised keskpangad võisid omas igapäevases tegevuses eeldusest välja minna, et kullal oma kindel väärtus on, ja näha oma rahapoliitika ülesannet ainult selles, et rahaüksust kulla väärtuses hoida. Kulla väärtus oligi tööpoolest väga kindel, sest et suures hulgas riikides kulla standard maksmas oli, mille tagajärjel igal kulla väärtuse muutumisel kaugeleulatav mõju oli kõikidel maailma turgudel, mis loomulikult tugevaid vastuvoolusid pidi sünnitama. Ühenduses sellega võib märkida, et igal maal oma enamvähem nõudmine oli kulla kui rahamaterjali kohta ja et see nõudmine, kui teda summeerida terve ilma kohta, oli aastast aastasse enamvähem kindel suurus ehk õigemini öeldud suurus, mis oma järjekindlas kasvamisest peegeldas üleüldist majanduslist edu. Kõige selle tagajärjel olid ka kulla väärtuse kõikumised aastast aastasse väikesed ja aeglased.

Kõik see on nüüd muutunud. Tegelikult on ilmas praegu üks maa, kus kuld

rahaüksuse aluseks on. On olemas ainult üksainus rahasüsteem, mis kullaväärtust toetab ja otsekohele öeldud ei ole olemas mingisugust nõudmist kulla, kui rahametalli kohta, kuna ju isegi Ühendatud Riikides palju suuremad kullatagavad kokku on kuhjunud, kui seda metalli rahaliseks otstarbeks tarvis on. Sellepärast on kulla väärtus palju vähem kindlustatud kui enamalt ja ainult stabiliseeriv moment, mis kulla väärtusel võib olla, seisab selles, kui palju Ameerika rahapoliitika dollari väärtust suudab ühel ja selsamal tasapinnal pidada.

Neis tingimistes on täiesti loomulik, et küsimus selle kohta, kas kullal tarvilikku stabiliteeti on, igas riigis huvi peab äratama, kus kulla alusele üleminek päevaküsimuseks on saanud. Kuna kulla väärtuse kõikumise kohta enamalt jaolt mingisugust ülevaadet ei ole, siis leidub paljudes maades poolehoidu, et veel aeg ei ole kulla standardi juure tagasi minna, vaid et tarvis on vaadata ja oodata. Kuna aga rahapoliitikal igal juhtumisel mingisugune selge siht peab olema, siis on riikides, kus raha peaaegu oma eelsõjaegse kulla pariteedini on jõudnud, enamasti ülesandeks katsuda riigi piirides raha väärtust nõnda reguleerida, et üleüldine hindade tasapind võimalikult vähe muutuks. Sel juhtumisel on tarvilik enesele selgeks teha, et niisugune programm hoopis midagi muud on, kui kulla standardi poole püüdmine, ja et teatud tingimistel mõlemad ülesanded täiesti üksteise vastu võivad käia. Nende kahe ülesande ärasegamine, mis kaunis üleüldine on, aifab vaevalt praeguse aja rahaprobleemide tõsist tähendust õieti hinnata.

Teiselt poolt on päris selge, et küsimuse edasilükkamise poliitika liig passiivne on selleks, ei kuidagi moodi edendada kulla standardi kui rahvusvahelise standardi jalale seadmist. Niikaua, kui ükski teine riik oma raha kulla alusele ei taha viia, jäävad Ühisriigid ainsaks kulla väärtust reguleerivaks faktoriks ja on täiesti asjata oodata sellelt väärtuselt suuremat stabiliteeti, mida loomulikult võimalik on kätte saada ainult andes kulla väärtusele laiem alus, s. t. tehes kulda uuesti võimalikult paljudes maades rahametalliks. Sellelt seisukohalt ei saa kuidagi alla kriipsutamata jätta fakti, et kulla standardi maksmanemine rahvusvaheline probleem on, mis tarvitab mitme suuriigi koostööta-

mist. Inglismaal tuli kogu see probleem oma kogu ulatuses õige selgesti nähtavale vaie-

uste jooksul Inglise Panga diskonto protsendi tõstmise puhul juulikuus. Ka harilikust panga poliitika seisukohast oli see diskonto protsendi kõrgendamise täiesti põhjendatud. Nõudmised Inglise Panga vastu olid alatasa tõusmas ja jõudsid oma tipule juuni lõpul 1923, kus vahekord panga reservi ja kohustuste vahel panga osakonnas langes 19,3% pealt 20. juunil 14,2% peale 4. juuliks. 5. juulil tõsteti diskonto protsenti 3 pealt 4 peale ja juba 12 juuliks oli reserv paranenud 17,5% peale. Panga otsuses diskonto protsenti tõsta peegeldub vastu teatud tagasihoidlikkus, mis põhjendatud oli spekulatsiooni kasvamisega Briti tööstusaktiivses. Kuid palju tähtsamaks põhjuseks oli rahvusvahelise rahuturu seisukord Ühisriikide vastu.

London ei võinud kaua aega oma lühikeseajalist laenuprotsenti New-York'ist madalamal pidada, sest et Briti kapitaal hakkas New-York'i ülevoolama ja teiselt poolt New-York silmapaistvalt suured hulgid Briti väärtused Londoni turule paiskas. See Briti maksubilansi halvenemine oli kõige paremaks põhjenduseks diskonto protsendi tõstmisele, millel ka silmapilkne edu oli; kuna naelsterlingi kurs dollari vastu kohe paranes.

Kuid mis iseäranis vaieldusi tekitas, oli selle diskonto protsendi tõstmise raha poliitiline külg. Ühelt poolt seletati, et 3% diskonto Londonis 4,5 protsendilise kõrval New-York'is liig madal oli, mis naelsterlingi kursi pidi ära õõnestama. Diskonto tõstmine 3% pealt 4 peale pidi enesega paratamatalt kaasa tooma kaubahindade langemise ehk vähemalt nende tõusu takistamist sel määral, kui see tarvilik oli, et Briti ja Ameerika kaubahindade võrdlevad tasapinnad mitte ebasoodsalt Briti huvidele ei oleks edenenud. Isegi kui sarnane rahapoliitika Inglismaal teatud raskusi kaasa toob, siis kaaluks ometi naelsterlingi kiire kulla standardile lähenemine rohkem, iseäranis, kui silmas pidada et Inglismaa kulla alusele ülemineku palju selleks kaasa aitaks, et ka mitmetel teistel maadel kergem oleks kulla standardi maksta panna. Kindlad rahakursid aga oleks Inglismaale, kui ilmamajanduse keskkohale elulise tähtsusega. Teiselt poolt aga harutati, et deflatsiooni poliitika Inglise tõelistele huvidele ei vasta, mis selles seisavad, et naelsterlingi ostujõud kindlaks jääks ja et kõik peaks selleks tehtama, äriimeestes usku naelsterlingi

väärtuse muutumatutesse kindlustada. Ajal, kus tööpuudus äärmiselt ähvardava kuju võtab, on naelsterlingi enese ostujõu stabiliseerimine nii tähtis, et selle kõrval iga sugused harutused dollari kursi asjus kõrvale tulevad jätta ja lasta dollarid iseenese eest hoolitseda. Kui ameeriklased deflatsiooni poliitika kaudu tahavad dollari sisemist väärtust tõsta, siis on see nende enese asi, milles Inglismaal tarvis ei ole kaasa mängida, seda enam, et ettenäha on, et Ameerika ka lõpuks sunnitud on seda poliitikat lõpetama ja oma kasvavaid kullatagavarasid arvesse võttes, sunnitud on krediitide asjus liberaalsemalt talitama, mille tagajärg oleks hindade tõus ehk teiste sõnadega dollari väärtuse langemine.

Nüüd vaatame mis tegelikult sündis. 1922. aasta teisel poolel seisis hindade tasapind Ameerikas peaaegu muutuseti 164,5 peal. 1922. aasta viimasel veerandil seisis ka Briti hindade tasapind selsamal kõrgusel ehk küll teatud tõusu tendentsi märgata võis. Juunis 1923 seisid Ameerika hinnad 164 peal, kuid Briti indeks oli tõusnud 174 peale. Sellest võib järeldada, et Briti hindade tasapind oli Ameerika omast kõrgemale tõusnud, millest selgub, et 3% diskontoprotsent Inglismaal liig madal oli, niihästi dollari kursi, kui ka naelsterlingi enese stabiliteedi suunas. Nii näib väide, et võrdlemisi kõrge diskonto - protsent Ameerikas võib viia hindade tasapinna langemiseni ja sellega dollari sisemise ostujõu tõusmisele, teatud määranis põhjendatud olema. Ameerika hindade indeks langes 169 pealt aprillis 164 peale juunis ja 159 peale juulis. Kui dollari sisemine väärtus niisuguse kiirusega edasi oleks kasvanud siis oleks Inglismaal kahtlemata kaunis kardetav olnud naelsterlingi pariteedi poliitikat edasi ajada. Inglise Panga diskonto protsendi tõstmise otsekohele tagajärjel langesid hinnad. Inglismaal Ekonomisti indeks - numbri põhjal 159,7 peale juunis, 150,3 peale juulis, kuid see tähendab vaevalt mingisugust naelsterlingi ostujõu paranemist võrreldes dollariga, sest et Ameerika hinnad vähemalt niisama palju olid langenud. Kui dollari sisemine väärtus nii ka edaspidi peaks tõusma, tuleb igal Euroopa riigil, kes püüab mingisugust kindlat vahekorda oma rahaüksuse ja dollari vahel alal hoida, suurte raskustega võidelda. Sellepärast on äärmise tähtsusega kulla standardi restaureerimise juures Euroopas tingimine, et Ühisriigid deflatsiooni poliitikat edasi ei ajaks ja et nii palju kui

võimalik ära katsutaks hoida Ameerika hindade tasapinna edaspidist langemist. Sellepärast on äärmiselt tähtis selgusele jõuda, kas 4,5% diskonto - protsent, mis New-York'is veebruaris maksma pandi oli sihitud selle peale, et Ameerika siseturu hindu langetada, ehk kas hindade langemine, mis tegelikult diskonto - protsendi tõstmisele järgnes, oli lihtsalt väljenduseks, et Ameerikal korda läks uut tõusvat spekulatsiooni-lainet õigel ajal takistada. Hilisemad teated Ühisriikidest näitavad, et hindade langemine seal seisma on jäänud, ja et teatud uut tõusu võib tähele panna. Kui see tendents edasi kestaks, siis peaks arvama, et 4,5 protsendiline diskonto mitte väga kõrge ei ole. Kuid kui hinnad tõesti peaks langema hakkama, siis tähendaks see, et diskonto-protsent liig kauaks oma praegusele kõrgusele on jäänud, ja peaks saama alandatud. Raske on selles küsimuses mingisugust otsust teha. Igatahes on selge, et Ameerika rahapoliitika ja tema mõju dollari sisemisi ostujõu peale äärmise tähtsusega on kõigi nende maade kohta Euroopas, kes lähemas tulevikus kulla valuuta peale üle minna kavatsevad.

Tegelik kulla standardi juure ülemineku, nagu meie nägime, on kõige suurema tähtsusega kulla väärtuse enese stabiliseerimise mõttes ja saaks arusaadavalt palju kergendatud, kui Euroopa ja Ameerika koos probleemi harutusele võtaks.

Eesti väliskaubandus.

(K.-t. ministeeriumi informatsioonist välisesitustele).

Eesti väliskaubanduse kohta käivas ülevaates peab kõige enne meeles tulema, et Eesti - Vene vahel alles 1920. a. algusel rahu tehti ja siis alles majanduslisele üleschitamistööle oli võimalik asuda.

Sõja- ja okupatsiooniaeg olid maa valmiskaupadest ja osalt ka tooresainetest tühjaks teinud. Põllumajandus kannatas inimeste tööjõupuudusel, tööriistad olid ära kulunud, loomad rekvireeritud. Maa oli majanduslises väga raskes seisukorras ja riigi väljaminekud kaeti suurelt osalt välisvõlgade ja raha juuretrükkimise läbi. Selles olukorras algas väliskaubandus mitmesuguste takistustega, sest oli vaja hoida, et hädaliselt tarvilikka kaupad

välja ei veetaks ja tühja-tühja sisse ei toodaks. Osaliselt kestavad takistused sen edasi, kuigi paljud juba kõrvaldatud.

Järgmine tabel näitab arvudes väliskaubanduse edenemist 1919. a. peale käesoleva aasta 1. oktoobrini:

Aastad.	Sissevedu	Väljavedu
	T u h a n d e d	E m k.
1919	782.442	389.362
1920	1.395.185	1.228.380
1921	4.482.608	2.286.638
1922	5.589.416	4.811.581
1923 jaan. - sept.	6.767.343	4.268.038

Nagu need arvud näitavad, on väliskaubandus alaliselt suurenenud. Kasvanud on nii välja-, kui ka sissevedu. Väliskaubanduse bilans on kõik aeg passiivne olnud, aga „nägemata eksport“ on siiski bilansi niipalju tasakaalus hoidnud, et passiivsus, mida statistilised andmed tõendavad, Eesti marga kursi kõikuma ei ajanud.

Hakkame vaatlema, missuguseid kaupasid Eesti 1919. a. kuni seni välja on vedanud, siis näeme et tähtsamad välja-veokaubad on olnud: toiduained, tekstiilkaubad, metsamaterjalid ja paber. Toodud järjekorras seisavad nad raskuse järele. Tuhandetes puudades veeti välja:

	1920. a.	1921. a.	1922 a.
Toiduained	1707,8	1813	5182
Puud	4207,8	3468,4	9168
Paber	1185	793,8	1330
Tekstiilkaup	544	405,9	704

Kõige tähtsamad sisseveokaubad on toiduained, tööriistad, töö- ja jõumasinaid, veoabinõud, tekstiilkaubad, kiuaained, metallid, õlid ja kivisüsi. Varematel aastatel - 1919 ja 1920 -- veeti kõige enam mitmesuguseid toiduaineid sisse. 1921. a. sisseveos seisid mitmesugused masinad tähtsal kohal. 1922. a. sisseveos seisid kivisüsi ja naftasaadused esimesel kohal raskuse järele. Niisama oli ta tänavu esimese 9 kuu jooksul. Kaupade väärtuse järele olid sisseveos tänavu 9 kuu jooksul tähtsamad kaubad:

Kaubad.	Tuh. Emk.
Masinad, tööriistad, aparatuurid ja metallid	2.090.871

Kaubad.	Tuh. Emk.
Toidu- ja maitseained	1.708.376
Kiuained ja tekstiiltööstuse saadused	1.441.843
Kivisüsi, naftasaadused	539.610
Keemiaained.	259.912
Nahk ja nahkaup.	216.000

Majanduslise seisukorra paranemisega ühes on kasvanud sissevedu niisuguste

kaupade poolest, mida tööstus ja põllumajandus uute kaupade loomiseks tarvitavad. Suur on ka toiduainete sissevedu, aga toiduaineid on teravilja ja jahude kujul ka enne sõda Eestisse palju väljast toodud, sest et Eesti põllumajandus oma teravilja suurelt osalt karjasaadusteks muutis ja linnad enamalt jaolt v. ljust toodud jahu tarvitasid. Edaspidi võib ka oodata, et vilja sissevedu suureks jääb, sest et karjasaaduste loomiseks palju vilja kulub.

Kroonika.

Eesti.

Tallinna sadama tegevus oktoobrikuul s. a. (Riigi Statistika Keskbüroo andmete järele). Oktoobrikuu jooksul tuli Tallinna sadamasse 108 auru-laeva, 41 purjelaeva ja 32 mootorlaeva, üldse 67.107 netto reg. tn. mahutavusega. Samal kuul läks välja kaugesõidu laevu: 236, üldse 68.605 netto rgt. mahutavusega. Rannasõidu laevu tuli sisse 277 ja läks välja 261. Viimaste rannasõidu laevade mahutavus oli üle 15 tuh. netto rgt.

Rahvusline lipp	Tuli sadamatesse		Läks sadamatest	
	Arv	Mahu n. rg. t.	Arv	Mahu n. rg. t.
Eesti	79	11248	132	13072
Daani	7	4363	4	3563
Danzig	2	186	1	156
Hollandi	2	57	2	57
Inglise	8	10937	10	10937
Läti	4	2010	6	2356
Norra	2	3667	1	134
Prantsuse	3	2619	3	2619
Rootsi	8	1638	6	1441
Saksa	30	17502	25	15616
Soome	35	12430	34	11979
Vene	1	450	1	450
Kokku	181	67107	236	68605

Tööbörsede tegevus oktoobrikuul 1923. a (Riigi Statistika Keskbüroo andmed). Tööbörsede poole on oktoobrikuu jooksul pööranud 730 tööta inimest ja ajutistelt töödelt tagasi tuli 115.

Kuu jooksul oli 767 vaba kohta üles antud. Tööle on saadetud 820 inimest, kelle hulgas 505 on tööle jäänud.

1. novembriks jäi tööta 619 inimest ja 138 kohta vabaks.

Kaubandusline läbikäimine nõukogude Venemaaga. 1.-10. detsembrini on raudteed mööda Narva ja Irboska kaudu nõukogude Venemaale saadetud:

1. Eksportkaupe.

33 vag. paberit, kaal 431,2 tonni; 3 vag. paberossi paberit - 36,1 tn., 1 vag. segakaupa - 8,5 tn., ja 1 vag. viljakaitseksi ja 1 Eesti metalltehasest parandatud Vene raudteede vedur nr. 5590.

2. Transiitkaupe.

4 vagunit segakaupa, kaal 24,3 tonni.

Sama aja jooksul on nõukogude Venemaalt Eestisse tulnud: 278 vagunit rukist, kaal 4620,8 tonni; 67 vag. läätse, - 1105,3 tonni; 44 vag. loomakooke, - 699,6 tn.: 9 vag. ube, - 144,5 tn., 103 vag. kaeru - 1480,7 tn., 2 vag. lagritsa rohujuuri - 11,2 tn.; 10 vag. linu - 84,5 tn., 5 vag. linaseemet - 81,9 tn., 17 vag. erineid - 266,6 tn., 1 vag. hobuse looke - 3,2 tn., 3 vag. takku - 15,9 tn., 4 vag. vikki - 63,7 tn. ja 1 vag odre - 16,4 tonni.

Kaubandusline läbikäimine Lätimaaga.

1-10. detsembrini on Eestist raudteed mööda Valga kaudu Lätimaale saadetud:

1 saadetus võkasju - 149 klgr., 3 vag. transiit linu - 17,6 tn., 1 vag. nahka - 8,4 tn., 22 kohta kütsetatud leiba „Pain Normal“ - 2626 klgr., 7 kohta segakaupa - 4,2 tn., 5 kasti elektrilampsi - 274 kg., 2 vag. tsementi - 30,3 tn., 10 vag. 118 sarvloomaga ja 1 vag. 14 elusseaga.

Sama aja jooksul on Lätimaalt raudteed mõõda Eestisse tulnud:

5 kohta paberit - 648 kg., 3 isisterni bensiini - 31,1 tn., 1 vag heeringaid - 10,1 tn., 3 vag. klaaspudelisi - 44,4 tn., 1 vag. kriiti - 10,1 tn., 5 vag. suhkrut - 68,6 tn., 1 saadetus portselaan nõusi - 2144 kg., 3 vag. klaaskaupa - 4,8 tn., 1 saadetus traati - 417 kg., 1 saadetus nahka - 476 kg., 1 koht raudkaupa - 438 klgr., 2 saadetus kudumismasinaid - 838 klgr., 1 koht riiet - 256 kg., 2 kohta segakaupa 620 klgr., 2 vag. soolatud soolikaid - 6,7 tn., 2 vag. emaileeritud nõusid - 5,7 tn., 1 vag. saapaid - 1,4 tn., 2 vag. soola - 32,7 tn., 1 saadetus frükitähki - 133 klg., 1 saadetus plekki - 31 klgr. ja 5 vag. mitmesugust segakaupa - 14,2 tn.

Soome.

(Helsingi Eesti saatkonnalt.)

Diskontoprotsentide tõstmine Soomes. 1. detsembril tõstis Soome Pank jälle diskonto protsenti, sel korral 2⁰/₀. Nii on siis diskontoprotsendi suurus Soome Panga praegu 10 - 11¹/₂⁰/₀. Ärimed ei ole sellega rahul. Ka panga ringkonnad on vastu. Soome Panga poolt seletati, et diskontoprotsendi kõrgendamise võiks tõkkeid teha Soome marga kursi langemisele. Nagu teada, on Soome mark neil päevil märksa langenud. Muu seas oli suve ajal 100 Emk. - 10:50 Smk., nüüd on 100 Emk. - 11:40 Smk.

Kaubabörse asutamine Helsingi on praegu päevakorras. Börse asutatakse erateel ilma riigitoetuseta; liigeteks olla juba 40 Helsingi suuremat ärimest ilmunud. Asutav koosolek on 8 detsembril. Börsel tehakse ainult engros kaupa ja oleks börse lahti iga päev kell 10-10.45 hommikul.

Daani.

(Eesti Daani saatkonna (?) kirjust Kopenhagenis).

Daani väljavaated või väljaveo alal. Ajalehe „Berlingske Tidende“ teatel olla Daani võiekspordi väljavaated inglise turul praegu väga head. Aust-raaliast tulla sinna praegu vähem võid kui eelmisel hooajal. Uue-Meremaalt oodatavat küll suuremaid võisaadetusi, kui mineval aastal, kuid need ei jõuda mitte niipea kohale. 1 kl. või tagavarad olla praegu vähemad kui tarvitus, ja sellepärast võida lähemas tulevikus võihindade tõusmist oodata. Sama lehe järele vajab Ameerika lähematel kuudel väljamaa võid ja kavatses seda Daanist, Uue-Meremaalt ja Kanaadast suuremal määral osta kui eelmisel aastal. Kõik see annab lehele põhjust arvata, et võihindade langemist lähemal ajal oodata pole, küll aga nende tõusmist.

Uus võistileja Daanile Inglise munaturul „Berl. Tidende“le“ teatatakse Londonist, et seal Daani munadele uus võistileja ilmunud. Nimelt tulnud sinna Uue-Meremaalt saadetus mune, mis vaatamata kauge tee peale, hea sissepakkimise tõttu külmetusruumis väga hästi alalhoidunud. Inglise lehed arvata, et see Daani munadele tulevikus tõsist võistlust tähendab.

Daani tapamajade tegevus ja sealihha väljavedu. S. a. 9 esimese kuu jooksul on Daani eksporditapamajades kokku 2.472.000 siga tapetud, seega 891.000 võrra rohkem kui vastaval ajal 1922, kus eksporditapamajades tapetud sigade arv kõigest 1.581 tuhat oli. Jaan. kuni sept. 1923 viidi Daanist välja 124,2 milj. kg. sealihha, vastaval ajal 1922 aga kõigest 80,2 milj. kg.

Daani väljavaated kartulite väljaveo alal.

Daani välisministeeriumi teatel olla tänava võimalusi Daani kartulite väljaveoks Inglismaale, mis 1,75 milj. tonni võõraid kartulid vajada, Algieri, kus kõige parem sisseveo hooaeg 15.X.23-15.I.24, ja Egiptusesse.

Kasvav Daani eksport Inglismaale. S. a. 9 esimese kuu jooksul on (Inglise statist. andmete järele) Daanist Inglismaale 33,7 milj. naelsterl. eest kaupasi viidud, vastava aja jooksul 1922 - 29,2 milj. naelsterl. eest ja 1921 - 31,7 milj. eest. - Inglismaalt Daani toodud 9 esimese kuu jooksul: 1923 - 9,3 milj. naelsterl. eest, 1922 - 8,8 milj. naelsterl. eest ja 1921 - 6,6 milj. naelsterl. eest. Daani väljaveo ülekaal on seega läbistikku 23 miljoni naelsterlingi kolmveerand aasta kohta.

Ilmakuulsuse omandanud Daani piimasteriliseerimisaparaat. Daani delegatsioon, kes hiljuti Ameerikas ärapeetud rahvusvaheliselt piimatalituskongressilt tagasi tuli, jutustab, et daanlase Jonas Nielsen poolt ülesleitud piimasteriliseerimisaparaat ja meetod kongressil tähtsaks kõneaineks olnud. Nielseni aparaat lubada piima nii steriliseerida, et ta oma loomulikkude värvi ja maitset ei kaota. Ka võida Nielsen metoodi järele steriliseeritud piima kauge maa peale saata, ilma et ta jälle õhust infitseeritud saaks, isegi palavates maades. Nii olla „nielseniseeritud“ (Nielsen metoodi järele steriliseeritud) piima Lõuna-Afrikast, kus N. aparaat kauemat aega tarvitusel olla, Londoni saadetud, ja ta olla väga heas seisukorras kohale jõudnud.

„Jäämaks“ Daani sadamates. 15-st detsembrist peale peab iga laev, mille suurus üle 100 br. rgt. ja mis masinajõul liigub, miskisse Daani sadamasse (väljaarvatud sadamad väljaspool Skageni) sisseklaarimise puhul eriliselt „jäämaksu“ maksma. Maksu suurus on 10 ööri nt rgt. pealt ja hooaeg - 15. det. kuni 31. märtsini. Laevalt, kes ühel hooajal 2 korda „jäämaksu“ maksnud ei nõuta sellel hooajal enam. Riigi päralt olevad laevad on maksuvabad.

Raudteesilla ehitamine üle Väikse Belti. Daani teedeminister esitas 21. skp. riigipäevale eelnõu uue raudteesilla ehitamise asjus - üle Väikse Belti. Kohal, kus silda ehitada kavatsetakse, on Belti laius 850 mt. ja suurim sügavus - 40 mt. Silla ehitus minna umbes 40 milj. krooni maksma ja kesta 10 aastat.

Elektrikeskjaamad Daanis. Kogu Daanis oli (ametliste statistiliste andmete järele) a. 1921/22 496 elektrikeskjaama. Neist olid 92 linnades ja 404 maal. 80 on riigi ehk omavalitsuste päralt, teised - eratelevõtted (kooperatiivühisuste ehk aktsiaseltside

omad). Jõumasinate arv jaamades oli jaamade arvust ca 2 korda suurem, kuna masinate efektiiviteet 188 tuh. h. j. oli. Toodang oli viimasel arveaastal (apr. 1921 kuni märts. 1922) 190 milj. K.V., millest müüdi 71⁰/₀. Mõõtjaid oli kogu maal 550 tuh. (1913 - 167.000). Praegu on (peale linnade) läbistikku 1/3 kõikidest maakondadest elektrifitseeritud.

Poola.

Elukalliduse tõus Poolamaal. Elukalliduse uurimise komisjoni andmetel olla Poolas oktoobrikuu jooksul hinnad ülesse kerkinud 205,80⁰/₀ võrra.

R.-r.

Shveitsi.

Shveitsi väliskaubandus 9 kuu jooksul Shveitsi väliskaubanduse bilansi kasvamis näitavad allseisvad arvud. Langenud teise veerandi aasta jooksul väljavedu on kolmandal veerandil jälle märksa suurenenud, bilansi passiivsust vähendades kuni 56 milj. fr. (Arvud miljonites frankides):

	Sissevedu.	Väljavedu.
1923 a. esimene veerand	531	406
" teine "	505	365
" kolmas "	518	462
	Sisseveo ülekaal.	
1922. a. esimene veerand	125	
" teine "	140	
" kolmas "	56	

R.-r.

Inglise.

Inglismaa sisse- ja väljavedu oktoobrikuul. Tänavu oktoobrikuu jooksul on Inglismaale toodud kaupad 99,9 miljoni naelsterl. väärtuses. Välja veeti kaupa 82,4 milj. naelsterl. eest (sellest 11,1 milj. n st. - reeksport).

Mineva aastaga võrreldes on kaupade läbikäik märksa suurenenud (arvud milj. n. sterl.):

	Sissevedu.	Väljavedu.
1923 a. oktoobrikuul	99,9	82,4
1922 a. "	84,9	68,6
1923 a. 10 kuud	887,4	735,4
1922 a. "	813,1	681,2

R.-r.

Tööta tööliste arv Inglismaal oli 12 novembril 1.244.400 inimest s. o. 241.478 tööliste võrra vähem kui 1. jaanuaril.

R.-r.

Puuvillasaaduste väljavedu Inglismaalt oli 10 esimese kuu jooksul 148 miljoni naelsterl. (1922 a. - 155 milj. n. st.).

R.-r.

Ameerika-Ühisriigid.

Ühisriikide väliskaubandus 1923 a. oktoobrikuul. Ühisriikide väliskaubandusbilans oktoobrikuu

kohta on järgmine: sissevedu 303 miljoni dollari väärtuses, väljavedu - 402 milj. dollari. Seega väljavedu 99 milj. dollari võrra sisseveost suurem.

R.-r.

Puuvillast rüet on Ühisriikidest kaheksa kuu jooksul välja veetud 309 milj. yardi, kuna 1922 a. oli 587 milj. yardi väljamaale saadetud.

R.-r.

Teated ettevõtete tegevusest.

Kaubandus - tööstusministeeriumi tööstuse osakond on järgmiste uute ettevõtete sisseseadmiseks ja tööalgamiseks luba annud, nimelt:

Aleks. Scheme'le, Tallinnas, Siiversi tän. Nr. 3 taimevõi valmistamise tehase „K o k k" tööalgamiseks. Tehasel on 8 tööli. Jõuandjaks elektrimootor 8 h. j. ja aurusaamiseks aurukatel. Valmistab piimast juurelisades mitmesuguseid taimeriigi saadusi, kunstivõid.

Aleks. Pääsuke'sele, Tartus, Söögiturg Nr. 4 triikpesu valmistamise töökoja sisseseadmiseks ja seal tööalgamiseks. Töökojal on 24 tööli. ja jõuandjaks elektrimootorid kogujõuga 10 h. j. Valmistab mitmesugust triikpesu.

Gerhard Luk'ile, Järvakandi klaasivabriku juures, Harjumaal, saeveski sisseseadmiseks ja seal tööalgamiseks. Saeveskil on 8 tööli. ja 30 h. j. lokomobiil jõuandjaks. Valmistab mitmesuguseid laudu ja ehitusmaterjali.

Karl Kink'ile, Viljandis, Tallinna tän. Nr. 2-b puutööstuse töökoja sisseseamiseks ja seal tööalgamiseks. Töökojal on 6 töölist. Valmistab mehhaanilisel teel mitmesuguseid ehitusosasi ja mööbleid. Jõuandjaks elektrimootorid kogujõuga 15 h. j.

Gabriel Linholm'ile, Tallinnas, Vana-Kalamaja tän. Nr. 32 plekisepa töökoja sisseseadmiseks ja seal tööalgamiseks. Töökojal on 65 h. j. elektrimootor jõuandjaks. 25 töölist. Valmistab mitmesuguseid plekk-karpe ja muid plekitööstuse tooteid.

Julius Männik'ule, Tallinnas, Vana-Kalamaja t. Nr. 32 kiviirükikoja sisseseadmiseks ja seal tööalgamiseks. Töökojal on 10 tööli. ja jõuandjaks 3 h. j. elektrimootor. Valmistab mitmesuguseid trükitõid pleki- ja paberi peal.

L.

Uued aktsiaseltsid ja osühisused.

A/s. „Eesti Vosvoriit". Tegevusala: Eesti põllumajanduse tõsimine, tööstuse ning kaubanduse edendamine, vosvoriidi ja teiste maapõue varanduste väljakaevamine ja ümbertöötamine kunstväefisteks ja muudeks tehnilisteks ning keemilisteks aineteks, nende kui ka teiste sellesse tööstusesse kuuluvate saadustega kauplemine Eestis kui ka väljamaal. Asu-

tajad: J. Ümarik., A. Ehrlich, J. Pillikse ja A. Visnapuu. Põhikapitaal: Mk. 25.000.000, mis jaotatud 25 000 akts. à Mk. 1000.—.

(R. T. nr. 142 — 1923.).

Põhikapitaali suurendused.

Põhja Pank a/s. on otsustanud oma põhikapitaali Mk. 5 000.000 pealt Mk. 25.000.000 tõsta (sellest Mk. 10.000.000 võrra juba 1919 a. 18. oktoobrikuu peakoosoleku otsuse põhjal), väljalastes 80.000 uut aktsiat à Mk. 250.

Pärnu Pank a/s. on otsustanud oma põhikapitaali Mk. 1.000.000 pealt Mk. 5.000.000 peale tõsta, väljalastes 16.000 uut aktsiad a Mk. 250.

(R. T. nr. 143 — 1933 a.)

Ärikalender.

19. detsembril.

I. Eestimaa põllumajanduse ühisus, likvideerimise peakoosolek, kell 4 p. l., Tallinnas, Suur Kloostri tän. nr. 11.

Tähtsamad enampakkumised.

Metsa oksjonid.

5. jaanuaril 1924. a. Erastvere mõisas metsaülema kantsleis, Erastvere metskonnast **7,70 tiinu 11 tüki**, hinnatud 776.487 marka.

7. jaanuaril 1924. a. Rakvere vallamajas Paasvere metskonnast **190,92 tiinu, 10 tüki**, hinnatud 2.483.334 marka.

9. jaanuaril 1924. a. Rakvere vallamajas:

a) Rakvere metskonnast **17,35 tiinu 10 tüki**, hinnatud 1.631.137 marka.

b) Roela metskonnast 893 tuulemurtud puud 18 üksuses, hinnatud 28.157 mk.

Ligemaid teateid müügile tulevate metsatükkide üle annavad kohalikud metsaülemad ja metsade peavalitsus, Tallinnas, Toomkiriku plats nr. 3.

Tähtsamad vähempakkumised.

Linna Tänavraudtee osakond, kinnisel, 2. jaanuaril 1924. a. 200 raudposti (tänavraudtee õhuliini ehitamiseks). Pakkumised äraanda tänavraudtee osakonda, Nunne t. 2. Lähemalt sealsamas igal äripäeval kell 12—1.

Riigiraudteevalitsuse varustusosakond, kinnisel, 28. det. s.a. kell 10 homm. — **kasukaid, poolkasukaid ja tulupüsiid, — 1015 tk.** Pakkumised ära anda Tallinnas, Tehnika t. nr. 16, tuba 2. Lähemalt sealsamas tuba nr. 15, 9—15.

Meriasjanduse Peavalitsus, kinnisel, 20. det. s. a., kell 10 homm. — **2300 tonni küvisüüt** („Best South Yorkshire Large Hard Steam Coals Double Screened.“)

Pakkumised ära anda M. P-sse. Lähemalt M. P. masinate inspektorilt igal äripäeval kella 10—13.

Posti Peavalitsus, kinnisel, 19. det. s. a., kell 10 homm. — **100 pd. tinaploome**, läbimõõt 16 m/m., paksus 7—8 m/m., **15 pd. I sorti** (punast) ja **60 pd. II sorti** (pruuni) kirjalahki. Pakkumised ära anda Posti Peavalitsuse Majanduse jaoskonda, Kreuzvaldi tän. nr. 10. Lähemalt sealsamas.

Posti Peavalitsus, sega, 10. jaanuaril 1924, kell 11 e. l. — **tsingitud raud- ja terasraafi 158.000 kg., pronks- ja vaskraafi — 13.000 kg., telefoni kaablid — 13.800 mt- ja isoleeritud traafi — 122.000 mt.** Pakkumisi toimetakse P. P. tehnika komitees, Kreuzvaldi t. 10. Lähemalt sealsamas.

Sõjaväe Var. Val. ehituse- ja kort. osakond, kinnisel, 20. det. s. a., kell 11 e. l. — **umbes 3186 kubiksülla põletispuude raudtee jaamadest Tallinnasse toimetamise.** Pakkumised ära anda osakonna kantsleisse, Tallinnas, Uus t. 10. Lähemalt sealsamas.

Piirivalve Valitsus, lahtisel, 18. det. s. a., kell 10 homm. **12 tk. 180 H. J. laeva mootori ümber-tegemise tööd**, (bensini kütelt petroleumi küttele). Pakkumisi toimetakse valitsuse kantsleis, Toompeal. Lähemalt sealsamas.

2. diviisi intendantuuri **1000 kuubiksülla küttepuude vähempakkumine** 18. det. s.a., jääb ära.

Kinnisvarade oksjonid.

17. märtsil 1924. a. kell 10 homm. Tallinna-Haapsalu rahukogu ruumides Richard Krau'i kinnisvara, mis asub Nõmme alevis ja on Jälgimäe mõisast, Harju maakonnas. eraldatud, krep. nr. 1222 all ja seisab koos krundist 409,8 □ sülda suur ja selle peal olevatest ehitustest ühes elektrijaama sisseseadega. Mütigiks hinnatud Mk. 2.000.000.—.

(R. T. nr. 143 — 1923.

Isiklikud teated.

Abieluvaranduse lahutamise lepingud. Zalei Benjamini p. Ogu ja Rahel Abeli t. Ogu, sünd. Kanter; Gustav Veinberg ja Julie Veinberg, sünd. Rüttmann; Hans Rosenberg ja Maria Rosenberg, sünd. Enulaites; Jaan Jaani p. Liiva ja Ida Rosalie Otto t. Liiva, sünd. Velga; Eduard Juhani p. Tennmann ja Ella-Charlotte-Rosalie Tennmann, sünd. Rosenberg; Erich Fromholdi p. Krafft ja Ksenja Aleksandri t. Krafft, sünd. Balaschov; Karl Jüri p. Rüttmann ja Alide Mardi t. Rüttmann; Karl Martens ja Eleonore Martens, sünd. Kalning; Birger Gylling ja Anna Gylling (R. T. nr. 143 — 1923 a.).

Varanduse hoolekanne. Aleksander Veidenbaum'i varandusele on hoolekanne määratud („R.T.“ nr. 143 — 1923. a.).

Uued seadused ja määrused.

Määrus kaupade tollimärkidega varustamise kohta tolliasutustes. Käesolevaga muudetakse R. T. nr. nr. 41, 109/110 — 1922. a. ja nr. 120 — 1923 a. avaldub määrus järgmiselt: § 8-a kaotatakse ära; § 8-c muudetakse järgmiselt: ühetaolisi

väikseid ja kergeid asju nagu, riie- ja silmkoetud pesu, iseäraldi nimetatava ihukatte osad, rätikud, vualid, linnid ja paelad, sukad, kindad, mansetid, viitselpaelad, pitsid, riide ilustused jne. lubatakse kaubaomaniku kirjalikul soovil plombeerimiseks kolm ehk rohkem paari või tükki ühendada ühe niidi ja plommiga ehk niiviisi, et igast tükist ehk paarist eraldi niit läbi tõmmatakse, mille otsade külge ühine plomm kinnitatakse. Järgmiste § § all tähendatud kaupade kohta muudetakse ainult tollimärkide pealepanemise tasu määrad (klamrites endised määrad): § 21 p. 2 - tubak peenendatud, suitsetamise ja ninatubak, tubak rullides, tahvlites ja karottides - 50 pn. (30); § 21 p. 3 - sigarid, sigarillod, sigaretid ja paberossid - 50 pn. (30); § 27 p. 2 ja 4 - kanged joogid ja puuvilja-, marja- ja likööriessentsid piiritusega - 1 mk. (50 pn.); § 28 p. 2-a - veinid pudelites, peale vahuveini - 1 mk (50 pn.); § 28 p. 2-b - vahuveinid pudelites - 1 mk. (50pn.); § 57 p. 3 - valmis nahast kindad, igasugused - 1 mk. (30 pn.); § 119 p. 2 - lõhnaõlid (parfüümid) - piiritust sisaldavad - 2 mk. (1); § 148 p. 6, 7 - kangad ja linnid kullast, hõbedast, lifferkullast ja hõbedast - 2 mk. (50 pn.): § 177-st - paberossikestad, paberossipaber - 50 pn. (15 - 20 pn.); § § 187 - 188, 195 - 197, 199 - 201 - kangad ja lõuendid igasugused, linnid ja paelad, rätikud, salvrätikud, laudlinad, käterätikud, kardinad, aknaeesriided, kaelasallid, pikad sallid, vööd, voodivaibad, pleetid ja teised sarnased teosed - 2 mk. ((50 pn.) - 1 mk.); § 203 - villased vaibad - 2 mk. (60 pn.); § 205 p. 2-a - paelad ja linnid - 2 mk. (40 pn.); § 205 p. 1-a, b. - siidist ja poolsiidist silmkujutud ja põimitud teosed ja posamenteri lõõd - 2 mk. (40 pn.); § 206 - tüll - 2 mk. (40 pn.), tollimärgi hind 2 mk.: § 207 - pitsid ja pitsidest teosed - 2 mk. (40 pn.): § 208 - väljaõmblused, väljaõmmeldud kangad ja tüll - 2 mk. (50 pn.); § 209 p. p. 2, 4, 5, 6 ja 7 - ihupesja ja kanderiided valmistatud, naisterahva kübarad ja teised peakatted - 2 mk. (50 pn. - 1 mk.). Plommide paberisse keeramise eest võetakse peale nimekirjas tähendatud maksu veel iga plommi pealt 25 penni.

Käesolev määrus täiendatakse järgmise märkusega: Kui kaubaomaniku kirjalikul soovil plombeerimisel kolm või rohkem kaubaükski või -paari ühendatakse niiviisi, et igast tükist ehk paarist eraldi niit läbi tõmmatakse, mille otsade külge üks ühine plomm kinnitatakse, siis võetakse pealepanemise eest iga kaubaükski ehk -paari pealt 1 mark.

See määrus hakkas maksma 1 detsembrist s. a. (R. T. nr. 140 - 1923 a.)

Öiendus: Meie ajakirjas nr. 42 ilmunud väliskaubanduse bilans ei ole mitte septembri, vaid oktoobrikuu eest.

Turu ülevaated.

Lihaturg.

Põllum. Kesküh. „Estonia“ teatel olid Tallinna tapamajas hinnad 1.-5. XII läbistikku (markades puuda eest):

	1.-5. XII	Eelmisel näd.	
Nuumloomad	eluskaal	900 (?)	520
	tapetud	850	800- 900
Nuumvasikad	eluskaal	1160-1240	1000
	tapetud	1080-1160	1120
Nuumsead	eluskaal	1520-1560	1200-1240
	tapetud	1560-1600	1520-1560

Võiturg.

3.-8. detš. 1923 on kontrollkomisjoni poolt võid läbi vaadatud:

Inglismaale saatmiseks . . .	232	tünni
Rootsimaale	144	„
Soome	50	„
Saksamaale	17	„
Siseturgu jäänud	8	„

Kokku 441 tünni.

Sellest on P. K. „Estonial“ väljaveoks määratud 338 tünni.

3-8 detsembrini on P. K. „Estonia“ poolt välja saadetud 34 kasti mune.

Inglise võiturg. 3-8 detš. Nõudmine või järe on elav. Hinnad on kerkinud. Jouluks saab arvatavasti puudus tulema heast võist. Eesti ja Läti võid sel nädalal sisse ei tulnud, kuid on oodata tuleval nädalal vähemaid saadatusi.

Rahaturg.

Tähtsamate arvete seis Eesti-Pangas - Tallinnas (ilma osakondadeta).

	(miljon markades)	
Aktiva.	4.XII.23.	11.XII.23 Muutus
Kassa	495,3	471,4 - 23,9
Kassa osakondades	594,9	639,5 + 44,6
Välisvaluuta kassas, pankades ja väljamaa vekslid	498,5	497,0 - 1,5
Diskont. vekslid	1.134,5	1.121,5 - 13,0
Konto-korrent	2.244,1	2.264,0 + 19,9
Passiva.		
Pangafähed	2.250,0	2.250,0 muutuseta
Riigikassa	1.404,1	1.459,9 + 55,8
Jooksv. arved	472,1	487,8 + 15,7
Väliskohustused	208,5	192,0 - 16,5

Tallinna börs kursisedel

Kuupäev		1 dollar	1 naesterling	1 miljard Saksa marka	100 Soome marka	100 Rootsi krooni	100 Daani krooni	100 Prantsuse frk.	100 Holl. guld.	100 Läti rubla	100 Tšehosl. kr.	1 kuld rubla	100 Itaalia liiri	100 Helveetia fr.
8.XII	O.	366	1592	—	894	9610	6500	1930	13880	139,5	1045	180	1595	6425
	M.	367,5	1602	0,15	904	9660	6600	1980	13980	142,5	1075	—	1625	6475
	T.	367,5	1602	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10.XII	O.	366	1593,5	—	896	9630	6500	1935	13950	139,5	1055	180	1590	6425
	M.	367,5	1603,5	0,15	906	9680	6600	1935	14050	142,5	1085	—	1620	6475
	T.	367,5	1603,5	—	—	—	6600	—	—	—	—	—	—	—
11.XII	O.	366	1596	—	898	9630	6475	1930	13950	139,5	1055	180	1585	6425
	M.	367,5	1606	0,15	908	9680	6575	1980	14050	142,5	1085	—	1615	6475
	T.	367,5	1606	—	—	9680	—	—	—	—	—	—	—	—
12.XII	O.	366	1606	—	897	9635	6500	1940	14050	140	1050	180	1595	6450
	M.	367,5	1612	0,20	907	9685	6600	1990	14150	143	1080	—	1625	6500
	T.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13.XII	O.	366	1606	—	999	9600	6500	1930	14050	139,5	1050	180	1605	6450
	M.	367,5	1612	0,20	909	9700	6600	1980	14150	142,5	1080	—	1635	6500
	T.	367,5	1612	—	—	9700	—	—	14150	142,5	—	—	—	—
14.XII	O.	365,5	1606	—	899	9600	6525	1935	14050	139,5	1055	180	1590	6450
	M.	368	1612	0,20	909	9700	6625	1985	14150	142,5	1085	—	1620	6500
	T.	—	1612	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Tähtsamate en gros kaupade hinnad, mis käesoleval nädalal kauba börsel koteerimise komisjoni poolt koteeriti.

Jahud: nisu, pehme, kõrgem					Kakao, Inglis	1100—1300
Ameerika sort.	pd.	570—650			" Ameerika	900—1100
" " sõre Ameerika	"	640—680			" Hollandi	—
A/S. Rotermanni tehaste jahud:					Kohvi, Rio, Santos	2800—3200
nisu, pehme,	"	500—620			"	—
" sõre	"	625—650			Kohvi, Kesk-Ameerika sordid	3400—4100
"	"	—			" Mexiko	—
Rukki jahud	"	265—275			Tee, lahtine Pekoe broken, Java	4600—4800
" püül	"	400—445			" Orange Pekoe, Java	5700—6000
Nisu, Eesti	"	—			" " " Tseilon	6000—6600
Rukis "	"	250—260			" " " Moning, Hiina	4000—4200
" Vene,	"	235—240			Suhkur, peenike, valge, Dantsigi	—
Kaerad, toidu, Vene	"	240—250			" Java ja Belgia	980—990
Odrad,	"	240—250			" Tšehoslovaakia	—
Erned, roheliased, Eesti	"	400—440			Siirup, kartuli, B 42 ^o	725
" " Hollandi	"	760—780			" " B 38 ^o	—
Riis, Burma II.	"	560—			" " Glucose	700
Kartulid, eksport fob Tallinn	"	80—			Sool, lahtine	42—43
" piirituse	"	—			Heeringad, Yarmouth, Mattie tünn	3800—3900
Kartuli tärklis „Superieur“	"	550			" Shotti Mat Full	4000—4100
Piim, pudelites	ltr.	19			" " Mattie	3900—4100
Või, melerei, eksport	pd.	4600—4680			" Norra Full	—
Margariin, väljamaa	"	2000—2200			" Islandi	—
Juust, kohalik, Schweitsi.	pd.	2400—2600			Liha, sea, I. sort	pd. 1440—1560
" "	"	—			" looma, I. sort	500—850
Kaseiin	"	600—1100			"	—
Munad, eksport I. s. (sinine tpl.)	"	18—19			Pekk, eksport. I s.	—
" " II. s.	"	17—			Heinad, aasa	vaguniviisi

Õlikoogid, puuvillaseemne	245	Piiritus, eksport. (excl. vaat) fob ltr.	\$ 0,20
" palmi	185—190	Pesusooda	pd. 200—210
" päevalille	255	Seebikivi 72 ³ / ₀ , Inglis	" 540—580
" soja	295	Parafiin 102—110 ⁰ }	" 650—740
Nisukliid	175—180	" 120 ⁰ —134 ⁰ }	"
Rukkikliid	160	Parkimise ekstrakt	" 850
Puuvilla riie, Bjas, D. I. ars.	37,5—41,75	Väävel, öie 98 ⁰ / ₀	" 360
" Mitkal, ekstra	29—30,75	Värvid, nigrosin vees sulav, välj. kg.	525
Lina, Liitvi R.	pd. 1700—1800	" tsinkvalge Saksa roh. PZ. pd.	1550
" Võru-Petseri	2000—2200	" Prantsuse	1500—1600
Lina seemned, õli 87 ¹ / ₂ ⁰ / ₀ basis fr. Tall.	—	" tinavalge Englise	1200—1360
" " külvi 98—99 " pd.	—	" ooker Prants.	300—350
Takud, Codilla I.	—	Väetisained Superfosf. „Silva“ (k. 6 pd.)	
" " II.	—	" 17-18 ³ / ₀ fr. Tallinn.	—
Kivisüsi, auru, Yorkshire 2k. pest.	55—57	" Superfosf. E. T. K. must kukk	
" " Newcastle	53—54	(k. 6 pd.) 18—20 ³ / ₀ fr. Tallinn.	—
" sepa	61—62	" Thomasjahu k.100kg. 15-17 ⁰ / ₀	—
Koks, valu	95—100	" Kaalisool, 30 ⁰ / ₀ , kott 6 pd. frko jaam	—
" gaasi	85	" " 40 ⁰ / ₀	—
Põlevkivi, I. sort	10	" Kainiit 12 ⁰ / ₀ lahtine, pd.	—
Põlevkivi, II. sort	7,5	" Norra salpeeter, kott 6 pd.	—
" III. "	5	" Vosvoriit, Eesti 6 ⁰ / ₀	—
Raud, sordi	275—290	Paber, rotatsiooni	410
" latt	—	Tsement, Portland, Port-Kunda	
" vits	420—480	pütt 10 pd. 10 naela frko Tall.	" 745
" raud plekk	440—500	Tsement, Portland, Port-Kunda	
" " " tsingitud	700—740	pütt 10 pd. 10 naela fr. Kunda.	" 700
Teras Inglis.	—	Tsement, Portland, Aseri „ Tallinn	" 690
" Saksa	—	" " " fr. Aseri	" 655
" nikkel	—	Kriit, toores	" 100
" vedru	—	" pestud	" 110—130
" valu	—	Asfalt	—
" tööriistade	1000—1100	Tõrv, kivi	" 260—275
" talla	325—350	" puu	" 300—350
Malm	220—230	Lubi	" 35—40
Inglistina	6200—6500	"	—
Seatina	900—950	Gips, tükkides frko Isborsk	—
Vask, plekk punane	4000—4080	" jahvatatud " "	—
" " valge	3600—4600	" krohvimise, loko	" 70
Tsink-plekk	1600	Teliskivid, I. sort, tuhat, fr. Tall.	" 6100
"	—	Puumaterjalid, saetud D/B/B/	
Masinaõli, Vene, Nobel No. 6.	500—	Eesti Strd I, II ja III s. frko Tal.	" —
" Ameerika	440—460	Puumaterjalid	" —
" solaar	—	"	—
" auto Vacuum Comp	1200—1400	" IV s.	" —
" auto	650—700	" propsid; 7×7	" —
Tsilindriõli, Vene	500—650	" liiprid	" —
" Ameerika	450—680	Põletispuud, sega 20 ⁰ / ₀ okaski, k. sld.	" —
Põlevkivi õli	200—240	"	—
" pigi	300	Nahk, talla, Eesti kodumaa too-	
Nafta, Vene	230—240	resnahast valmistud . pd. I s.	" 4400—4600
" Ameerika	170—190	Nahk, talla, Ameer. tooresn. val-	
Petrooleum, Vene	245—255	mist. I sort	" 5000—5200
" Ameerika	245—255	Nahk talla, Ameer. tooresn. val	
Bensiin, Vene	600—630	mist. II sort	" 4400—4600
" Ameerika	600—630	Toores nahk väiksed ja suured	" —
		Tuletikud, origin. kast (500 pakki)	5850—5850